

Non Government Organisation (NGO): Role NGOs Film in Malaysia for Literature

Ab Samad Kechot¹ & Daeng Haliza bt Daeng Jamal
Asksam_asksam@yahoo.com¹

Universiti Kebangsaan Malaysia

Abstract

This writing aims to discuss the progression of several Malaysia's film of non-governmental organizations (NGOs). It seeks to explore the history of NGOs film's from the golden age of 'Jalan Ampas' to date as well as to examine the roles of these organizations played in the film industry. This paper also a part of a Master's research entitled the role of Film's Non-Governmental Organizations (NGOs) Leader: study of the several NGOs. Research methods used are library research and field studies. Library research has been made for secondary data while field studies run for interview, questionnaires for NGOs members and data from NGOs reports. The data was analysed using Statistical Package for the Social Science (SPSS), as for interview was conducted among the leaders of selective NGOs and also on the opinion leader who are a film activists. However, this study is limited to a few selected NGOs film only. Findings of this study found that the Association of Film Artists of Malaya (PERSAMA) is the pioneer for NGOs film's and a basic struggle for workers move in the film based on volunteerism. At present, the observed association is actively championing the aspirations of five associations that are under the Combined Staff Association of Film Malaysia (GAFIM), Malaysian Association of Artists (SENIMAN), Malaysian Film Producers Association (PFM), Film Director Association of Malaysia (FDAM), and Screen Writers Guild of Malaysia (SWAM) and Film Employees Association of Malaysia (PROFIMA). The findings of this study found that many efforts have been made to enhance the film's quality and place more films to international level.

Keywords: Organizations, NGOs, history of Malaysia's film progression and history of Malaysia's film NGOs.

Badan Bukan Kerajaan (NGO): Kajian Awal Mengenai Peranan Beberapa NGOs Filem Di Malaysia

PENGENALAN

Industri perfileman Malaysia semakin berkembang baik sama ada dalam bentuk kuantiti penerbitan filem mahupun daripada segi karya berteknologi tinggi. Namun, di sebalik perkembangan ini masih ada kelompangan yang perlu diberi perhatian khususnya dalam aspek berkaitan pengurusan organisasi. Peranan yang dimainkan oleh organisasi atau agensi yang terlibat dalam industri kreatif ini, termasuk penglibatan badan bukan kerajaan (NGO perfileman) dalam aspek pengurusannya, dilihat mempunyai sumbangan besar terhadap pembangunan industri berkaitan. Oleh yang demikian, selain usaha kerajaan dan swasta, NGO filem juga memainkan peranan penting, khususnya dalam konteks aktiviti berpersatuan di kalangan penggiat industri perfileman.

Kegiatan berpersatuan di kalangan artis telah mula bertapak sejak zaman kegemilangan filem Melayu di Jalan Ampas, Singapura (Jamil Sulong 2007 & Mohamad Letfee Ahmad 1999). Hasil daripada temubual bersama beberapa orang tokoh yang terdiri daripada aktivis dan mereka yang berkecimpung dalam industri filem juga bersetuju menyatakan bahawa kegiatan berorganisasi di kalangan artis dan pekerja filem bermula di Jalan Ampas, Singapura. Setelah penutupannya kegiatan berpersatuan mula beralih ke Kuala Lumpur dan terus berkembang khususnya di Lembah Kelang sehinggalah ke hari ini.

Sepintas lalu, sejarah berorganisasi dikatakan bermula semasa zaman perindustrian di Eropah pada akhir abad ke-18. Peningkatan permintaan dan persaingan pasaran yang akhirnya mencetuskan revolusi kuantiti dan perkhidmatan menjadikan kehidupan masyarakat pada ketika itu semakin kompleks. Hal ini telah mendorong kepada penubuhan organisasi yang membela kebajikan dan nasib pekerja. Sejak itu, pengaruh dan kepentingan berorganisasi atau pertubuhan semakin meluas ke merata dunia. Menurut Robbins (Dlm. Jasmine 1998) organisasi didefinisikan sebagai penyusunan manusia secara sistematik untuk mencapai tujuan yang khusus. Organisasi juga ditakrifkan sebagai satu unit sosial yang terdiri daripada manusia yang bekerjasama dan saling bergantung antara satu sama lain untuk mencapai matlamat individu, kumpulan dan organisasi (Juhary Haji Ali & Ishak Ismail 2004). Berbeza dengan organisasi kerajaan yang dikaitkan dengan perkhidmatan kepada rakyat tanpa mengira keuntungan. Manakala organisasi swasta pula berorientasikan keuntungan, prinsip penubuhan badan bukan kerajaan (NGO) adalah berasaskan perkhidmatan secara sukarela.

Non-governmental organization (NGO) didefinisikan sebagai organisasi yang ditubuhkan oleh seorang atau sekumpulan manusia dan tiada sebarang kaitan atau wakil dengan mana-mana pertubuhan kerajaan. Menurut definisi yang dikeluarkan oleh *World Bank*, badan bukan kerajaan (NGO) ialah institusi sukarela yang bebas daripada pengaruh politik atau kerajaan dan prinsip penubuhannya pula adalah untuk kepentingan kemanusiaan tanpa melibatkan keuntungan (www.ngocafe.com).

Sepertimana di negara-negara lain, NGO filem di Malaysia ditubuhkan atas pelbagai platform dan kepentingan tertentu. Dalam pada itu, isu atau permasalahan yang dibangkitkan masyarakat juga dilihat memerlukan gerakan organisasi seperti ini (NGO) untuk membantu menyelesaikannya. Misalnya timbul pendapat *slapstik* daripada masyarakat umum tentang filem adalah hiburan semata-mata dan sering kali melihat filem seolah-olah tidak membawa apa-apa kepentingan kepada pembangunan negara dan masyarakat.¹ Seharusnya pendapat dangkal ini ditolak dan industri perfileman negara perlu dilihat dari perspektif yang lebih luas. Oleh itu, badan bukan kerajaan (NGO) perfileman dilihat berperanan besar dalam membantu memartabatkan

¹ Abd. Aziz Itar. 2008. Mengantarabangsakan Filem Melayu. *Mingguan Malaysia*. 26 Oktober: 13.

industri kreatif ini kerana pergerakan dan perjuangan mereka adalah lebih berkesan jika dilaksanakan dengan baik dan melaluinya mampu menangani pendapat negatif tentang industri perfileman. Sebagaimana persatuan-persatuan atau NGO lain yang menjalankan tanggungjawab sosialnya kepada ahli-ahli, NGO perfileman ini juga mewakili suara para pelakon dan pekerja di sebalik tabir. Secara amnya fungsi berpersatuan adalah untuk melindungi dan memperjuangkan hak ahli organisasi terbabit. Kebergantungan ini telah lama wujud sejak perkembangan zaman perindustrian lagi, yang melihat kepentingan hak manusia sebagai pekerja dalam sesebuah industri.

PERANAN FILEM DAN KEPENTINGANNYA

Filem adalah media paling berkesan untuk menterjemahkan sesuatu idea. Misalnya, sosiobudaya sesebuah masyarakat dapat dipamerkan secara kreatif melalui filem. Hal ini turut dinyatakan oleh Wan Abdul Kadir (1988:71): *...Filem sebagai media yang dapat menyalurkan unsur-unsur seni telah memberi peluang para artis secara sedar menyalurkan visi mereka...* Masyarakat luar akan dapat mengenali budaya dan identiti masyarakat tempatan melalui wahana seni ini. Kelebihannya sebagai medium seni yang unik menjadikan sesuatu idea atau cerita dapat disampaikan dengan lebih cepat dan berkesan. Hal ini juga selari dengan pendapat Hatta Azad Khan dalam temubual ruangan *Bicara Bestari*, majalah *Sinema Malaysia* keluaran bilangan ketiga (2008:15) yang menyatakan:

“Filem bercerita dengan gambar bergerak. Kalau sekeping ‘still photo’ boleh menyampaikan seribu makna, maka gambar bergerak tentulah boleh menyampaikan sesuatu perkara dengan lebih jelas. Keadaan sosiobudaya suatu masyarakat boleh difahami melalui filem yang merakamkan sikap, sudut pandangan, adat resam dan tindakan mereka terhadap sesuatu perkara, kejadian atau amalan dalam kehidupan. Kita melihat kehidupan orang-orang di Amazon atau Borneo tanpa perlu memahami sepatah pun bahasa yang mereka tuturkan. Maksudnya, rakaman filem itu memudahkan kefahaman.

Pendapat ini selaras dengan definisi filem itu sendiri. Asiah Sarji (1991) mendefinisikan filem:

Filem bolehlah dikatakan sebagai satu teknologi yang menjadi media yang berupaya menterjemahkan kehidupan manusia dalam bentuk imej bergerak secara ilusi yang meninggalkan kesan kepada manusia itu sendiri.

Takrifan lain bagi filem adalah seperti dalam laporan akhir “Pola pengamalan profesionalisma dalam industri filem di Malaysia” hasil kajian Asiah Sarji et. al (1996):

Kajian ini mentakrifkan filem sebagai imej yang terhasil dalam bentuk visual bergerak yang mengandungi unsur-unsur penceritaan yang ditulis, diolah dalam bentuk dialog, visual dan bunyi, yang kemudiannya dirakam menggunakan kamera, diolah dengan menggunakan berbagai kaedah teknikal dan digarap menjadi hasil karya seni yang mempunyai berbagai kepentingan dan matlamat untuk dipamerkan secara tayangan di panggung-panggung wayang dan televisyen.

Walau bagaimanapun, filem sering dipandang remeh oleh masyarakat kita dengan menganggap filem sebagai wahana yang menghiburkan. Akan tetapi di negara barat, filem adalah antara penyumbang utama dalam ekonomi negara mereka. Hakikatnya tanpa disedari, filem mampu menjana ekonomi sesebuah negara jika berada di landasan pentadbiran yang betul serta disokong oleh badan-badan berkepentingan seperti NGO perfileman. Maka dengan itu, penyelidikan ini dijalankan adalah untuk meneroka perkembangan dan peranan NGO perfileman tanah air sejak zaman kegemilangan filem di Jalan Ampas sehingga kini.

SEJARAH PERKEMBANGAN NGO PERFILEMAN MALAYSIA

Evolusi penciptaan wayang gambar dikatakan bermula dengan rekaan penorama berbentuk lukisan dalam silinder oleh Robert Barker pada tahun 1780-an. Seterusnya penciptaan filem dikatakan dipelopori oleh seorang warga Perancis, Lumiere bersaudara pada tahun 1885. Sejak itu, filem mula tersebar ke seluruh dunia sebagai salah satu wahana hiburan.

Awal 1950-an aktiviti perfileman di Malaysia telah pun wujud. Penjajahan Inggeris di Tanah Melayu secara langsung telah membawa bersama mereka pelbagai budaya termasuklah tontonan filem yang dihasilkan dari barat. Aktiviti ini akhirnya telah merangsang kepada pengwujudan syarikat produksi filem seperti *Shaw Brothers* yang menjadikan filem sebagai satu industri hiburan. Seterusnya, organisasi yang berkaitan hal ehwal filem pada ketika itu banyak melibatkan pihak penerbitan filem itu sendiri. Keadaan ini menjadikan filem sebagai satu fenomena pada tahun-tahun 50an dan 60an dan membuka ruang dan peluang kepada anak tempatan untuk menceburi bidang perfileman sama ada sebagai pelakon filem mahupun bekerja di belakang tabir. Antara organisasi filem yang aktif pada tahun-tahun 1950an dan 1960an ialah *Malay Film Production*, *Cathay Keris* dan *Shaw Brothers*. Organisasi-organisasi filem tersebut bertanggungjawab menyusun atur dunia perfileman ketika itu sehingga berjaya mencapai tahap kegemilangannya di sekitar alam Melayu (M.Amin dan Wahba 1998).

Kerancangan penerbitan beberapa filem yang dihasilkan pada tahun-tahun 50an dan 60an, melalui beberapa syarikat produksi filem berkaitan, secara langsung merangsang idea untuk bersatu dalam kalangan penggiatnya, sama ada mereka yang terlibat di belakang tabir mahupun para pelakon. Idea ini dicetuskan akibat daripada kesan produksi filem itu sendiri yang dilihat menyumbang kepada sumber ekonomi iaitu pendapatan di samping ingin menjaga kepentingan para penggiatnya.

Sumber kepustakaan dan temubual dengan kebanyakan penggiat dan para tokoh di lapangan, kegiatan bersatu dalam kalangan artis dikatakan bermula sejak zaman kegemilangan industri perfileman Melayu di Singapura.² Jamil Sulong (2007) dan Mohamad Letfee Ahmad (1999) menyatakan Persatuan Artis Filem Malaya (PERSAMA) telah ditubuhkan pada tahun 1950.³ PERSAMA beribu pejabat di No. 271, Tembeling Road, Singapura (Mohd. Zamberi 1998). Berikutan dengan penutupan studio Jalan Ampas, di Singapura, maka NGO perfileman terus aktif berkembang di Kuala Lumpur. SENIMAN mula ditubuhkan pada tahun 1974, diikuti dengan PFM, FDAM, PROFIMA dan SWAM.

PERSATUAN ARTIS FILEM MALAYA (PERSAMA)

Jamil Sulong (2007) dan Mohamad Letfee Ahmad (1999) menyatakan Persatuan Artis Filem Malaya (PERSAMA) telah ditubuhkan pada tahun 1950 hasil cetusan idea dan sokongan para wartawan iaitu Abdullah Hussain, Usman Awang dan Hassan Hashim. Presiden pertamanya adalah P.Ramlee. Setiausaha kehormat pula adalah Salleh Ghani, manakala Jamil Sulong pula memegang jawatan bendahari. Sementara itu, para pekerja studio merupakan ahli PERSAMA. Walau bagaimanapun, PERSAMA hanya mampu bertahan selama 10 tahun sahaja kerana berhadapan krisis membabitkan pembayaran gaji antara pelakon dengan majikan. Kemelut ini dikatakan bertambah buruk kerana para pekerja filem pada ketika itu dibayar dengan kadar gaji yang sama meskipun sudah bekerja selama 5 hingga 7 tahun (Jamil Sulong 2007). Akhirnya persatuan ini dibubarkan pada tahun 1960. Ekoran pembubaran itu pelakon-pelakon yang menganggotai persatuan ini telah menyertai kesatuan sekerja, *Singapore Amalgamated Trade*

² Temubual bersama Dato Mustapha Maarof pada 7 Mei 2009, Dato' Aziz Sattar pada 5 Jun 2009 dan Tan Sri Jins Shamsuddin pada 24 Ogos 2009 juga menyatakan Persatuan Artis Filem Malaysia (PERSAMA) merupakan badan bukan kerajaan (NGO) perfileman pertama yang berjaya direkodkan.

³ Menurut Mohd Zamberi (1998:232), dalam bukunya bertajuk *Suria Kencana: Bibliografi Jins Shamsudin*, menyatakan PERSAMA ialah Persatuan Artis-Artis Malaya (PERSAMA). Walau bagaimanapun, kedua-dua nama persatuan ini membawa maksud yang sama.

Union (SATU) mahupun *Singapore General Employees' Union* (SGEU). Penyertaan dalam kesatuan seperti ini telah mendapat sambutan menggalakkan daripada artis-artis yang menyertainya. Ini kerana, para pelakon telah berjaya menuntut kenaikan gaji (Jamil Sulong, 2007 & Mohamad Letfee Ahmad, 1999).

Walau bagaimanapun, kegiatan berpersatuan di kalangan artis pada ketika itu dikatakan sudah menjurus ke arah bentuk yang tidak sihat. Ini kerana, tindakan menyertai SATU menyebabkan pergerakan atau persekitaran artis dan industri perfileman ketika itu berbau politik. Pada ketika itu, SATU adalah pertubuhan pro-pembangkang, *People Action Party* (PAP) di Singapura.⁴ Jadual 1 menunjukkan antara aktiviti yang pernah dianjurkan oleh PERSAMA pada tahun 1957.

Jadual 1: Aktiviti PERSAMA bagi tahun 1957

Tahun	Program/aktiviti
1957	<ul style="list-style-type: none"> • Mogok menuntut kenaikan gaji <ul style="list-style-type: none"> ❖ Kali pertama pada 16 Mac 1957 ❖ Kali kedua pada 7 April 1957 • Beberapa jawatankuasa PERSAMA bertandang ke Kuala Lumpur bagi membicarakan kemelut tuntutan gaji ini.

Sumber: Buku *Suria kencana: Bibliografi*

Jins Shamsudin, tahun 1998 oleh

Mohd Zamberi A.Malek

Jadual 1 menunjukkan aktiviti utama yang pernah dianjurkan oleh PERSAMA pada tahun 1957. Sepanjang sepuluh tahun penubuhannya, PERSAMA telah mengadakan dua kali mogok bagi menuntut kenaikan gaji. Hal ini menjelaskan betapa pentingnya kegiatan berpersatuan dalam masyarakat kerana sebarang permasalahan atau isu yang timbul dapat diatasi melalui suara ramai. Ketika PERSAMA mengadakan mogok pertama pada 16 Mac 1957 bagi menuntut kenaikan gaji, sekumpulan jawatankuasa PERSAMA telah bertandang ke Kuala Lumpur untuk mendapat sokongan Tunku Abdul Rahman (Jamil Sulong 2007). Hasil kunjungan itu, Datuk Senu Abdul Rahman yang ketika itu adalah Menteri Penerangan dan Penyiaran telah dihantar ke Singapura bagi membantu mengatasi kemelut ini. Mogok ini lantang diusulkan oleh presidennya, Tan Sri P.Ramlee. Pada ketika ini, jelas memperlihatkan peranan pemimpin yang dimainkan oleh presiden demi menjaga kebajikan rakan artis dan kepentingan industri perfileman. Hasilnya mogok ini telah menyebabkan gaji pelakon dinaikkan. Selain itu, perjuangan ini turut diusahakan oleh setiausahanya, Salleh Ghani.⁵

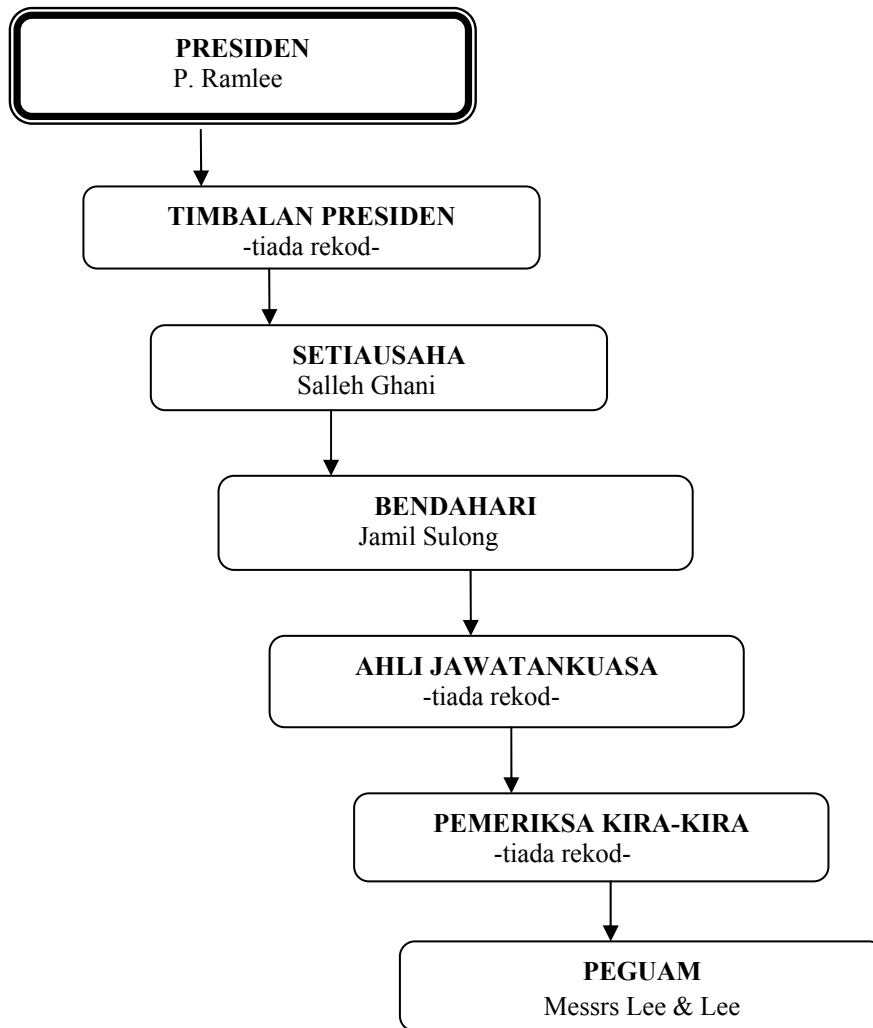
Pada 7 April 1957, satu lagi mogok telah diadakan dengan memperjuangkan hak yang sama iaitu menuntut kenaikan gaji (Jamil Sulong 2007). Walau bagaimanapun, mogok kali ini tidak agresif kerana para pelakon telah bersetakat untuk bekerja dengan kadar masa perlahan. Sekali lagi Datuk Senu Abdul Rahman dihantar ke Singapura untuk merundingkan perkara ini. SATU juga bertindak campurtangan dalam menyelesaikan mogok ini. Hasilnya sekali lagi kejayaan berpihak kepada golongan para artis apabila pihak majikan berjanji untuk menaikkan gaji

⁴ Maklumat ini diperolehi hasil temubual bersama Dato' Aziz Sattar pada 5 Julai 2009. Beliau menyatakan mogok ini banyak membantu kehidupan dan kebajikan para artis apabila gaji dinaikkan. Misalnya beliau sendiri memperoleh kenaikan gaji sebanyak RM100 daripada RM150 kepada RM250 sebulan hasil kejayaan mogok ini.

⁵ Maklumat ini diperolehi hasil temubual bersama Dato' Mustapha Maarof pada 7 Mei 2009 dan Dato' Aziz Sattar pada 5 Julai 2009.

dan menukar waktu bekerja seperti yang disuarakan oleh SATU. Waktu bekerja dihadkan kepada 8 jam sehari berbanding sebelum ini yang bebas. Walau bagaimanapun, sistem ini turut membawa kesan kepada produktiviti kerana pembikinan sesebuah filem memakan masa yang lama. Jika sebelum ini, sebuah filem boleh dihasilkan dalam tempoh sekitar 45 hari.⁶

Struktur organisasi PERSAMA bagi tahun 1950-an hingga 1960-an didapati tidak lengkap kerana dapatan kepustakaan melalui buku tulisan Jamil Sulong (2007) bertajuk *Warisan dan wawasan*, mendapati organisasi PERSAMA yang pertama hanya mencatatkan struktur aliran carta organisasi seperti yang diringkaskan melalui carta di bawah:

Rajah 1: Carta alir organisasi PERSAMA dari tahun 1950-an hingga 1960-an

Rajah 1 menunjukkan carta alir organisasi PERSAMA di awal penubuhannya iaitu 1950-an hingga 1960-an. Di awal penubuhannya lagi ahli-ahli telah sebulat suara memilih P.Ramlee sebagai Presiden sulung PERSAMA. Perjuangan P.Ramlee ini telah disokong kuat oleh setiausaha persatuan ini iaitu Salleh Ghani yang juga merupakan tulang belakang kepada pergerakan PERSAMA pada ketika itu. Jamil Sulong pula telah diberi kepercayaan untuk menerajui hal ehwal kewangan persatuan. Sebagai sebuah badan bukan kerajaan (NGO), hal-hal

⁶ Maklumat ini diperolehi hasil temubual bersama Dato' Mustapha Maarof pada 7 Mei 2009 dan Dato' Aziz Sattar pada 5 Julai 2009.

berkaitan polisi undang-undang diperlukan bagi menjamin perlindungan hak persatuan dan ahli-ahlinya. Oleh itu, Lee Kuan Yew telah dilantik selaku peguam PERSAMA menerusi syarikat guaman Messrs Lee & Lee.

Catatan tentang badan bukan kerajaan (NGO) perfileman juga dikaitkan dengan persatuan kewartawanan misalnya Persatuan Wartawan Melayu Singapura (PWMS). Persatuan ini telah memperjuangkan nasib pengarah tempatan dengan menyatakan pengarah tempatan perlu diutamakan dalam kerja pengarah. Wartawan yang sangat aktif menganggotai persatuan ini adalah seperti Hamzah Hussin dan Hussien Jahidin.

Kemudian Persatuan Kebudayaan Melayu Singapura dan Lembaga Bahasa Melayu turut aktif dalam usaha meningkatkan taraf industri perfileman Melayu pada ketika itu. Kedua-dua pertubuhan ini telah meminta pengarah berbangsa India supaya tidak mengabaikan aspek sosio-budaya tempatan dalam pembikinan filem Melayu. Antara ahli yang aktif dalam hal-hal berkaitan sosio-budaya Melayu adalah seperti Abdullah Hussain, Buyong Adil dan Cikgu Ahmad Mahmud, (Mohamad Letfee Ahmad 1999). Perkembangan badan bukan kerajaan (NGO) perfileman kemudiannya dicatatkan terus berkembang di Malaysia selepas penutupan studio Jalan Ampas, Singapura.

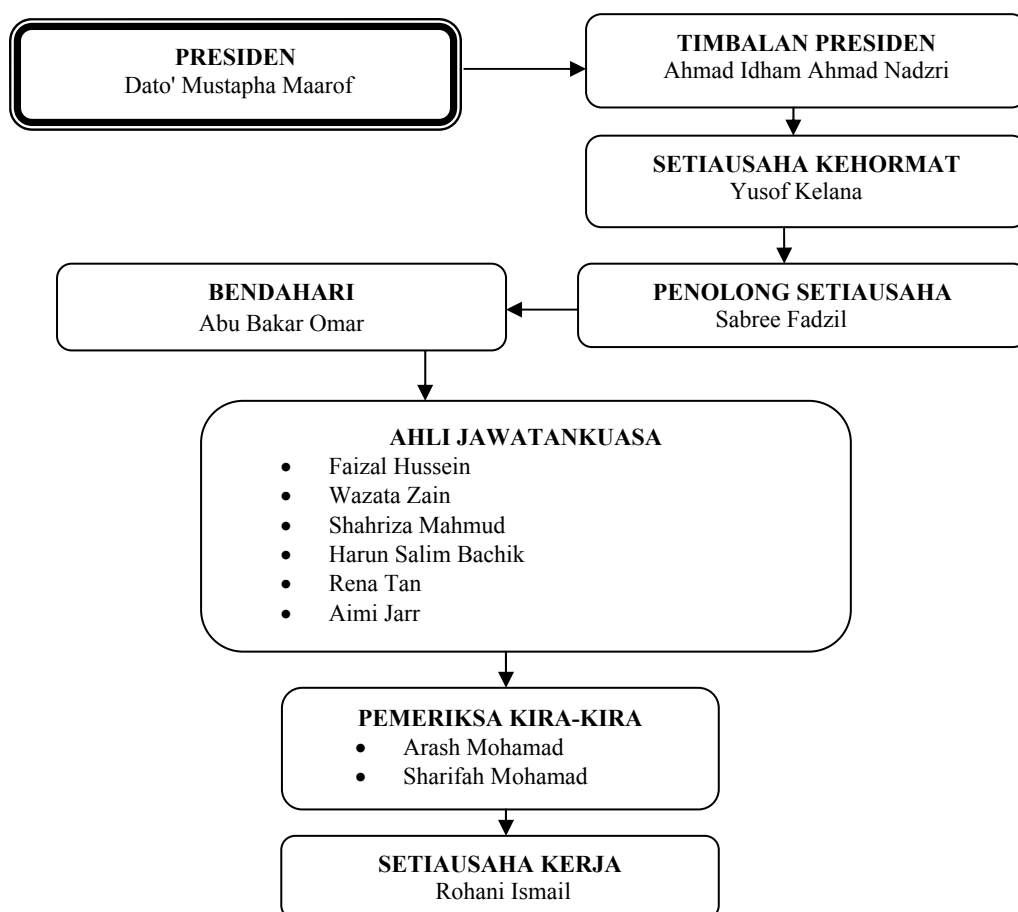
PERSATUAN PERFILEMAN PASCA-PERSAMA

Persatuan Seniman Malaysia (SENIMAN) pula telah ditubuhkan pada tahun 1974. Presiden pertamanya ialah Encik Zainuddin Zimbo. Di awal penubuhannya, SENIMAN beroperasi di sebuah rumah banglo pemberian kerajaan di persimpangan Jalan Yap Kwan Seng dan Jalan Tun Razak, Kuala Lumpur. Walau bagaimanapun, akibat konflik dalaman SENIMAN yang serius, pendaftaran SENIMAN dibatalkan dan rumah operasinya juga diserahkan semula kepada pihak berkuasa. Namun begitu, atas kesedaran beberapa artis, SENIMAN dihidupkan semula pada tahun 1989 dan diterajui oleh Dato' Rahim Razali dan dibantu Timbalan Presidennya, Haji Baharuddin Haji Omar.

Kini SENIMAN diterajui oleh Dato' Mustapha Maarof yang menyandang jawatan presiden selama tiga penggal iaitu sejak tahun 2003. SENIMAN beroperasi di 301-C, Wisma PFM, Lorong Perak, Melawati Square, Taman Melawati, Kuala Lumpur. Sehingga kini, seramai Objektif penubuhan SENIMAN adalah:

- Bergerak sebagai badan sukarela dengan berasaskan persaudaraan, muafakat, saling menghormati dan tidak membezakan-bezakan kaum;
- Bersifat non-politik dan bergerak di atas prinsip-prinsip Rukun Negara;
- Berusaha dan bekerjasama dengan mana-mana pertubuhan yang sah sama ada di dalam atau di luar negara demi kemajuan, kepentingan, peningkatan keupayaan dan profesionalisme serta pembangunan industri hiburan;
- Berusaha ke arah menampilkan karyawan yang berwibawa serta industri hiburan yang bertanggungjawab dan berkembang;
- Jujur, muafakat, berakhlak tinggi dan berbudi pekerti mulia dalam menjalankan rancangan dan kegiatan SENIMAN;
- Menyatupadukan seluruh ahli-ahli yang terdiri daripada individu-individu yang terangkum dalam takrif fasal 6 dalam perlembagaan ini;
- Berusaha untuk mengembang dan meninggikan prestasi kebudayaan kebangsaan serta membantu ke arah perkembangan dan pembangunannya, bersesuaian dengan Dasar Kebudayaan Kebangsaan;
- Berusaha dari semasa ke semasa melahirkan lebih ramai Seniman tanah air;
- Mempereratkan hubungan antara ahli-ahli dengan masyarakat ke arah memupuk dan menanam semangat kerjasama dan persefahaman dan berusaha melahirkan satu masyarakat Seniman yang dinamik dan berdikari;

- Menjadi perantaraan dengan mana-mana badan atau jabatan kerajaan yang berkaitan dengan kebudayaan;
- Menjalankan aktiviti berbentuk perniagaan dan ekonomi secara sah atas nama Persatuan dengan syarat semua wang dan keuntungan yang didapati oleh Persatuan ini hasil dari penyertaannya dalam amna-mana perniagaan akan digunakan semata-mata untuk melanjutkan, memajukan dan menjalankan tujuan-tujuan Persatuan ini dan tidak sebahagian pun daripada wang dan keuntungan itu akan digunakan untuk membayar faedah, keuntungan atau bonus kepada sebarang ahli Persatuan. Sungguhpun begitu, peruntukan ini tidak menghalang sebarang pembayaran yang dibuat dengan tujuan baik, untuk membayar gaji atau kedua-duanya kepada sebarang ahli atau pekerja Persatuan ini dengan syarat mereka telah memberikan perkhidmatan kepada Persatuan;
- Persatuan ini boleh menjalankan kutipan derma daripada bukan ahli dan menerima sumbangan bagi membiayai dan menjalankan objektif Persatuan dengan syarat mendapatkan kebenaran terlebih dahulu daripada pihak berkuasa yang berkenaan dan Pendaftaran Pertubuhan;
- Menubuhkan syarikat perniagaan bagi meningkatkan ekonomi Persatuan (pindaan).
Seperti mana organisasi lain, SENIMAN juga mempunyai jawatankuasa yang juga merupakan tulang belakang kepada pergerakan persatuan ini. Berikut adalah struktur organisasi SENIMAN bagi tahun 2009:

Rajah 2: Carta alir organisasi SENIMAN bagi tahun 2009.

Rajah 2 menunjukkan carta alir bagi persatuan SENIMAN bagi tahun 2009. Pada dasarnya, struktur organisasi tersebut seimbang dari segi penyertaan golongan muda dan veteran. Di bawah kepimpinan Dato' Mustapha Maarof, telah banyak aktiviti yang telah dianjurkan. Antaranya SENIMAN juga telah menganjurkan Gala Seni Serumpun bersempena 50 tahun persahabatan Malaysia-Indonesia dan merupakan kerjasama antara SENIMAN-Persatuan Artis Filem Indonesia (PARFI). Ringkasnya Gala Seni Serumpun adalah sebuah Majlis Makan Malam Perdana dan Persembahan Hiburan gabungan artis-artis Malaysia dan Indonesia dengan objektif lainnya untuk mengutip dana bagi Majlis Kanser Nasional (MAKNA). SENIMAN juga terlibat dalam menganjurkan Hari Seniman Kebangsaan yang diadakan setiap 29 Mei setiap tahun. Tarikh tersebut dipilih bersempena memperingati tarikh pemergian seniman agung, Tan Sri P. Ramlee. Aktiviti-aktiviti yang telah dianjurkan SENIMAN adalah seperti berikut:

Jadual 2: Aktiviti SENIMAN bagi tahun 2004 hingga 2008.

Tahun	Aktiviti
2004	<ul style="list-style-type: none"> • Festival Filem Malaysia ke-17 • Bengkel Senilakon di Wisma PFM • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2005	<ul style="list-style-type: none"> • Festival Filem Malaysia ke-18 • Bengkel Senilakon di Wisma PFM • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2006	<ul style="list-style-type: none"> • Festival Filem Malaysia ke-19 • Bengkel Senilakon di Wisma PFM • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2007	<ul style="list-style-type: none"> • Festival Filem Malaysia ke-19 • Gala Seni Serumpun • Pertemuan dengan pihak Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP) bagi mengesahkan hal caruman artis • Festival Filem Pelajar Akademi Seni Budaya dan Warisan Kebangsaan (ASWARA) • Bengkel Senilakon di Wisma PFM • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2008	<ul style="list-style-type: none"> • Festival Filem Malaysia ke-21 • Bengkel Senilakon di Wisma PFM • Seminar Pendidikan Animasi di Akademi Seni Budaya dan Warisan Kebangsaan (ASWARA) • Majlis pelancaran Skim Galakan Pembelajaran Anak-anak SENIMAN • Majlis Pelancaran Hari SENIMAN • Program Semarak Seni dengan kerjasama Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Wilayah Persekutuan • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS • Perhimpunan ahli-ahli SENIMAN membantah gelaran 'Datuk' kepada Shah Rukh Khan • Hari Keluarga SENIMAN • Ibadah Qurban sempena Aidil Adha

Sumber: Minit Mesyuarat Agung SENIMAN 2005/2007. 2007. Hulu Kelang, Selangor, 8 Disember 2009

Berdasarkan aktiviti di atas, dapat disimpulkan bahawa SENIMAN turut komited dalam membantu memartabatkan industri perfileman tanah air. Meskipun perjuangan persatuan ini bukan berorientasikan perfileman secara langsung, tetapi SENIMAN juga aktif menganjurkan

aktiviti-aktiviti untuk meningkatkan mutu dunia perfileman tanah air. Walau bagaimanapun, berdasarkan penelitian pengkaji, SENIMAN lebih cenderung untuk menganjurkan aktiviti berbentuk anugerah bagi menghargai bakat anak seni tanah air dan secara tidak langsung menggalakkan lagi mereka menghasilkan produk-produk seni bermutu. Antaranya ialah dengan menganjurkan Malam Gala Seni Serumpun pada tahun 2007, Hari Seniman Kebangsaan, Anugerah Perdana Seniman dan Anugerah Tinta Gafim yang merupakan penganjuran secara bersama dengan GAFIM.

PERSATUAN PENGELUAR-PENGELUAR FILEM MALAYSIA

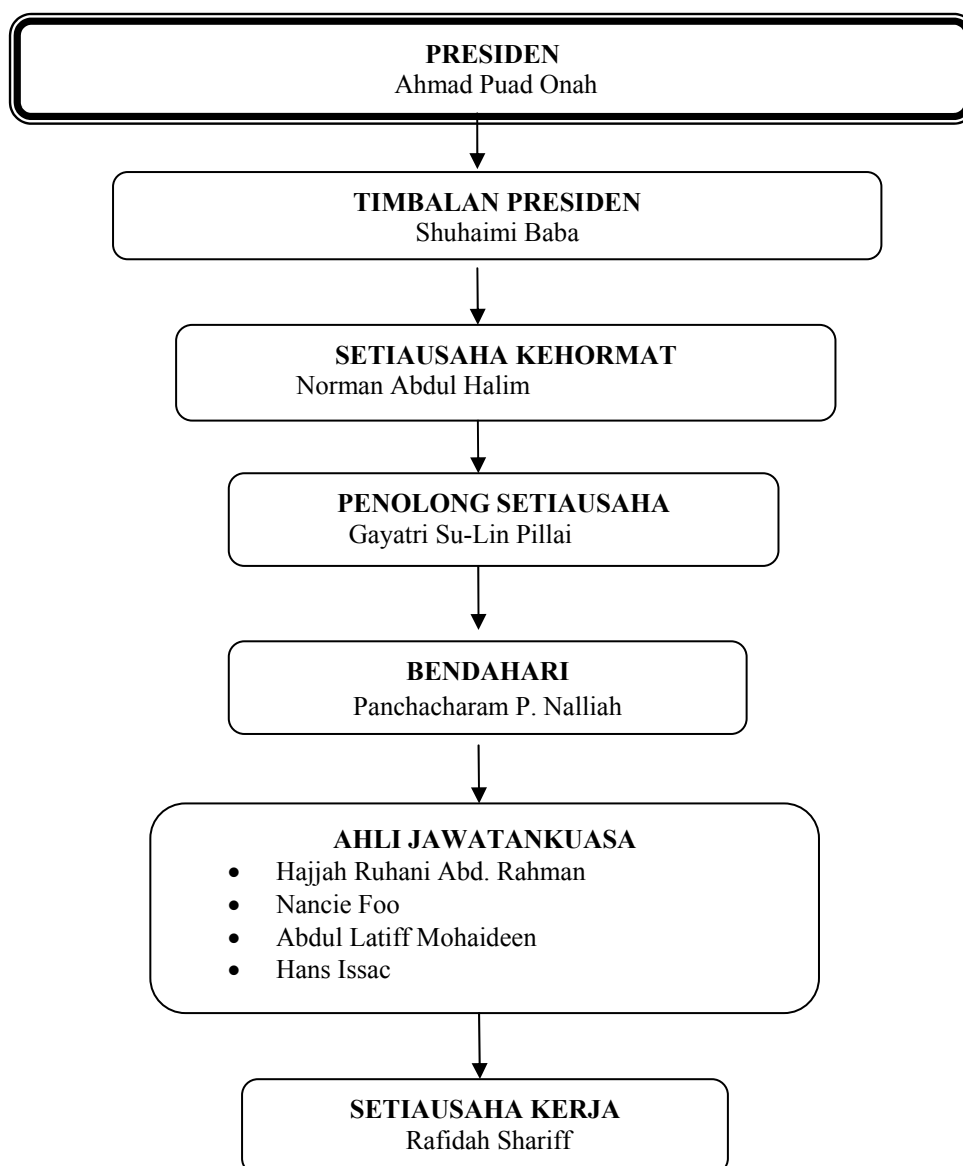
Persatuan Pengeluar-Pengeluar Filem Malaysia (PFM) pula telah ditubuhkan pada 1980. Presiden pertamanya ialah Yang Berbahagia Datuk Syed Kechik Syed Mohamed. Keahliannya terbuka kepada semua individu termasuk syarikat-syarikat yang mempunyai kemahiran pengurusan, kewangan atau kreativiti untuk menerbitkan sesebuah media visual. Sehingga kini, terdapat dua kategori ahli iaitu ahli biasa dan ahli bersekutu. Yuran keahliannya pula adalah sebanyak RM 150 setahun bagi ahli biasa dan RM 200 setahun bagi ahli bersekutu.

PFM juga berperanan dalam memperjuangkan rebat cukai dan skim wajib tayang kepada penerbit filem tempatan yang dilihat mampu memberi kelebihan kepada penerbit filem tempatan. Selain itu, PFM juga merupakan penyumbang kepada pembentukan Dasar Filem Negara (DFM) yang diluluskan kerajaan pada awal tahun 2005. Dalam DFM ini, terdapat polisi yang dikeluarkan sebagai panduan dan merupakan medium bimbingan kepada para penerbit filem tempatan selain membantu membangunkan industri perfileman tempatan. PFM boleh dianggap antara persatuan perfileman yang kukuh ekonominya dan memiliki wismanya tersendiri yang juga merupakan tempat beroperasi terletak di Wisma PFM, Lorong Perak, Melawati Square, Taman Melawati, Kuala Lumpur.

Antara perkhidmatan yang disediakan PFM kepada ahli-ahli dan syarikat luar yang mengikut persetujuan dan garis panduan persatuan ini adalah seperti berikut: (<http://pfm.org.my/main/?q=node/2>)

- Menyediakan permit dan lesen penggambaran
- Menyediakan tempat dan lokasi penggambaran
- Menawarkan perkhidmatan sewa peralatan penggambaran

Bagi menggerakkan persatuan yang dianggotai oleh para penerbit filem ini, sebuah jawatankuasa yang dilantik semasa pemilihan telah dibentuk. Struktur organisasi PFM pula adalah seperti berikut: (<http://pfm.org.my/main/?q=node/6>)

Rajah 3: Carta alir organisasi PFM bagi tahun 2009.

Rajah 3 adalah struktur organisasi PFM bagi tahun 2009. Kebanyakan mereka terdiri daripada aktivis filem terkenal, berpengalaman dalam penerbitan filem dan sangat berpengaruh dalam industri filem tanah air. Antara aktiviti yang pernah dianjurkan oleh pertubuhan ini adalah seperti berikut: (<http://pfm.org.my/main/?q=taxonomy/term/6>)

Jadual 3: Aktiviti PFM bagi tahun 2004 hingga 2008.

Tahun	Aktiviti
2004	<ul style="list-style-type: none"> • Festival Filem Malaysia ke-17 • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Mesyuarat Hong Kong Filmart • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2005	<ul style="list-style-type: none"> • Festival Filem Malaysia ke-18 • Mesyuarat Hong Kong Filmart • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2006	<ul style="list-style-type: none"> • Festival Filem Malaysia ke-19 • Mesyuarat cadangan cakera optik • Festival Seni Danga Bay, Johor Bahru • Mesyuarat Hong Kong Filmart • Forum Movie Production, Universiti Sains Malaysia • Mesyuarat bersama wakil Singapore Exhibition Services (Broadcast Asia 2006) • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2007	<ul style="list-style-type: none"> • Festival Filem Malaysia ke-19 • Mesyuarat Hong Kong Filmart • Mesyuarat isu industri dan pengkhususan FINAS • Mesyuarat mengenai keperluan industri dan kemudahan produksi • Mesyuarat Malam Mesra PFM • Mesyuarat agihan duit hiburan kepada Akademi Filem Malaysia • Majlis mesra PFM • Anugerah perdana SENIMAN-PFM-Kolej Universiti Kejuruteraan Utara Malaysia (KUKUM) • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2008	<ul style="list-style-type: none"> • Festival Filem Malaysia ke-20 • Mesyuarat Hong Kong Filmart • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS

Sumber: Kerja lapangan

Berdasarkan Jadual 3, PFM turut berperanan dalam memartabatkan industri perfileman tanah air. Selain program-program yang telah disusun atur oleh barisan kepimpinan, PFM juga telah dipertanggungjawabkan oleh GAFIM untuk menganjurkan Festival Filem Malaysia yang diadakan setiap tahun. PFM juga sentiasa bekerjasama dengan pelbagai pihak termasuk dari luar negara dalam membantu memacu industri media kreatif ini ke arah yang lebih baik.

PERSATUAN SUTRADARA MALAYSIA

Pada tahun 1990, Persatuan Sutradara Malaysia (FDAM) telah ditubuhkan dan mendaftar secara rasminya pada tahun 1991. Persatuan ini telah diasaskan oleh Dr. Mahadi J. Murat, Yusoff Mohamed, Arif Karmahani, Nurhalim Ismail, Roslee Jalil, Anwardi Dato' Jamil dan Shuhaimi Baba. Presiden pertamanya ialah Dr. Mahadi J. Murat. Kini, FDAM dipimpin oleh Encik Ahmad Ibrahim. Keahlian yang didaftarkan sehingga tahun 2008 adalah seramai 350 orang dan pecahan profesion keahlian adalah terdiri daripada 50 % ahli berkaitan television, 35% berkaitan iklan dan

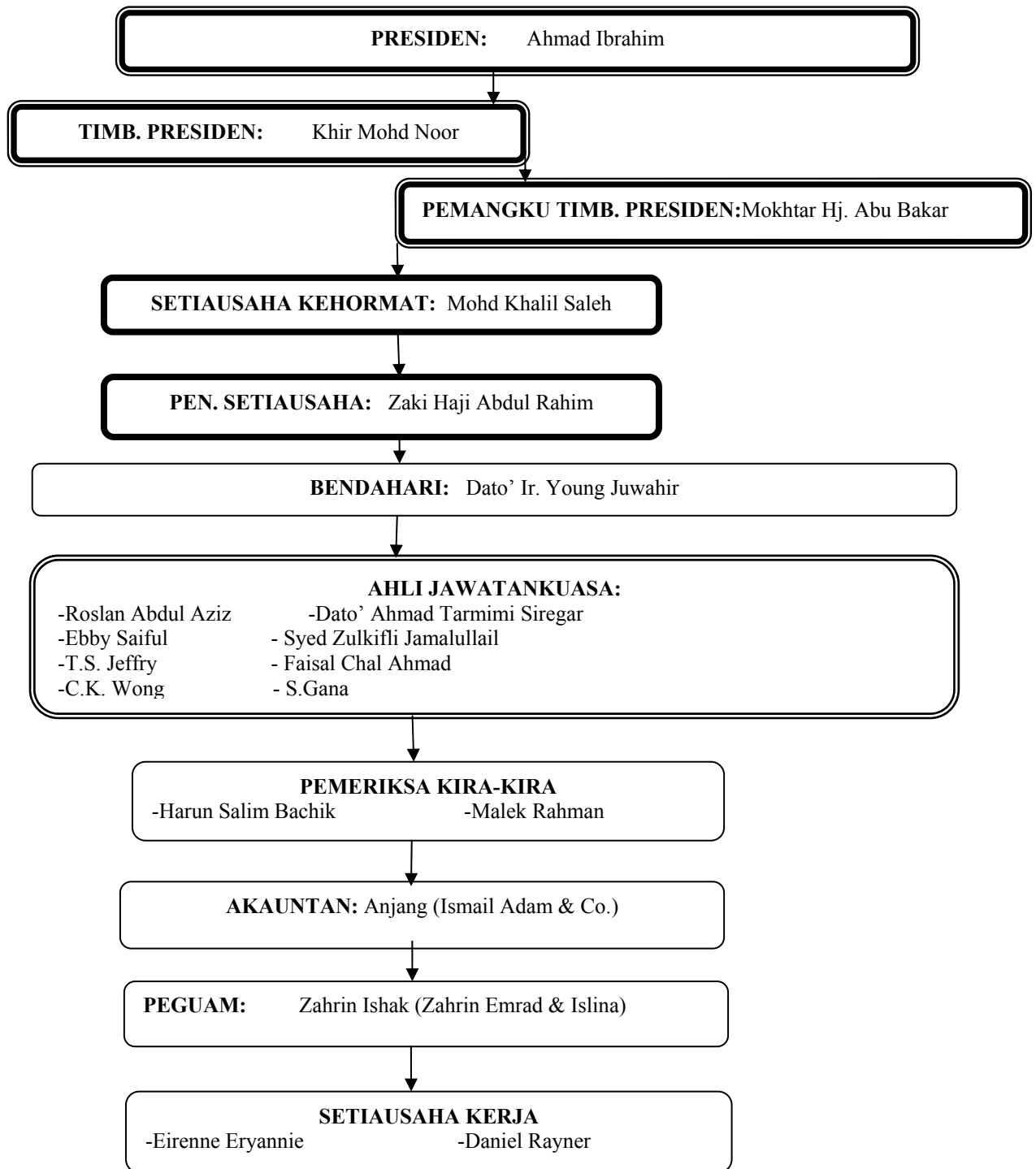
15% pula aktivitis filem.⁷ FDAM kini beroperasi di Kompleks Studio Merdeka, Lot 1662, Batu 8, Ulu Kelang, Selangor.

Objektif penubuhan FDAM adalah untuk memartabatkan profesionalisme kepengarahan. Ini kerana profesion ini mempengaruhi pemikiran dan emosi awam, maka adalah menjadi tanggungjawab FDAM untuk melahirkan pengarah-pengarah yang prihatin terhadap perkembangan sosial. Pengarah yang berbakat dan peka dengan selera semasa adalah pengarah yang berjaya menghasilkan produk seni dengan susunan plot yang kemas dan mengikut keperluan tema serta olahan jalan cerita yang baik untuk menyampaikan mesej kepada penonton. Bersandarkan hakikat ini, maka misi FDAM adalah untuk menghantar 5 orang menyertai kursus insentif setiap tahun di luar negara dan menghantar 5 orang menyertai kursus professional di dalam negara bagi peringkat sijil, diploma, prasiswazah dan pasca-siswazah. Sementara visi penubuhannya pula adalah melahirkan ahli FDAM yang intelek dalam aspek akademik dan berpengetahuan. Dalam jangka masa 5 tahun, FDAM mensasarkan semua pengarah Malaysia mempunyai pencapaian akademi pengkhususan dalam bidang kepengarahan. “Tidak akan bertolak ansur dengan kualiti” merupakan moto FDAM(<http://www.fdam.my/index.php>). Berikut adalah struktur organisasi FDAM bagi tahun 2009:⁸

Rajah 4 menunjukkan carta bagi persatuan FDAM yang diketuai oleh pengarah berpengalaman Encik Ahmad Ibrahim. Pemangku timbalan presiden terpaksa dibentuk memandangkan Encik Khir Mohd Nor adalah Presiden PROFIMA. Ahmad Ibrahim juga dibantu oleh beberapa ahli jawatankuasa bagi menggerakkan organisasinya.

⁷ Maklumat ini diperolehi pengkaji di lapangan pada 1 April 2009.

⁸ Maklumat ini diperolehi pengkaji di lapangan pada 1 April 2009.

Rajah 4: Carta alir organisasi FDAM bagi tahun 2009.

Sepanjang penubuhan FDAM, pelbagai aktiviti telah dibuat dalam usaha membantu meningkatkan taraf industri perfileman negara. Antara aktiviti yang telah dijalankan ialah:⁹

⁹Minit Mesyuarat Agung Tahunan 2006/ 2007. 2006. Hulu Kelang, Selangor, 15 Julai 2006.

Jadual 4: Aktiviti FDAM bagi tahun 2005 hingga 2008

Tahun	Aktiviti
2005	<ul style="list-style-type: none"> • Klinik Pengarahan Filem • Seminar Industri Perfileman: Filem Malaysia Menjelang 2020 • Seminar 'Script Interpretation and Production Design' • Penglibatan dalam Festival Filem Malaysia, Festival Filem Pelajar, Anugerah Skrin dan lain-lain. • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2006	<ul style="list-style-type: none"> • Bengkel Asas Pengarahan Filem dan Drama TV • Bengkel Pengarahan Drama TV • Bengkel Pengarahan Filem Cereka: Teknik dan Teknologi 'High Definition' • Bengkel 'Cinematic Story Telling' • Debat Budaya • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2007	<ul style="list-style-type: none"> • Kursus-kursus & Bengkel FDAM. • Penglibatan dalam Festival Filem Malaysia, Festival Filem Pelajar, Anugerah Skrin dan lain-lain. • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2008	<ul style="list-style-type: none"> • Bantuan banjir di Termeloh Pahang (FDAM & SENIMAN) • Lawatan sambil kerja Karyawan Penerbit RTB Brunei ke Malaysia • Lawatan sambil kerja N.Presiden FDAM ke Brunei • Rombongan Produser, Pengarah, Pelakon. (MOU bersama GAPHAR & FDAM). • N.Presiden FDAM ke Brunei - rundingan mengadakan Festival Telemovie Asian Nov 2008. • Kursus-kursus & Bengkel FDAM. • Majlis Dialog FDAM & menyambut bulan puasa. • Majlis MoU di Manila, Filipina. • KLIFF - Kuala Lumpur International Filem Festival • Apresiasi Filem Nusantara (AFN) • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS

Sumber: <http://www.fdam.my>, 1 April 2009

Berdasarkan Jadual 4, FDAM dilihat aktif dalam bekerjasama dengan pihak kerajaan terutamanya (Perbadanan Kemajuan Filem Nasional Malaysia) FINAS dalam usaha memartabatkan industri filem tanah air. Selain itu, FDAM juga telah menganjurkan banyak bengkel dan kursus bagi meningkatkan tahap profesionalisme dalam kalangan para pengarah media kreatif ini. Bengkel dan kursus ini telah dijadikan sebagai aktiviti tahunan FDAM dan kebanyakannya dianjurkan di FINAS. Ini kerana berdasarkan laporan tahunan minit mesyuarat agung FDAM, bengkel dan kursus ini mendapat sambutan dalam kalangan ahli persatuan FDAM. FDAM juga menjalinkan kerjasama dengan negara luar dan terlibat dalam pelbagai festival dan anugerah filem sama ada di dalam mahupun di luar negara. FDAM melihat dengan melebarkan rangkaian hubungan luar maka pelbagai pengalaman dan idea baru dapat dimanfaatkan dalam usaha meningkatkan kualiti kepengarahan dalam kalangan para pengarah filem dan televisyen tempatan.

PERSATUAN PEKERJA FILEM MALAYSIA

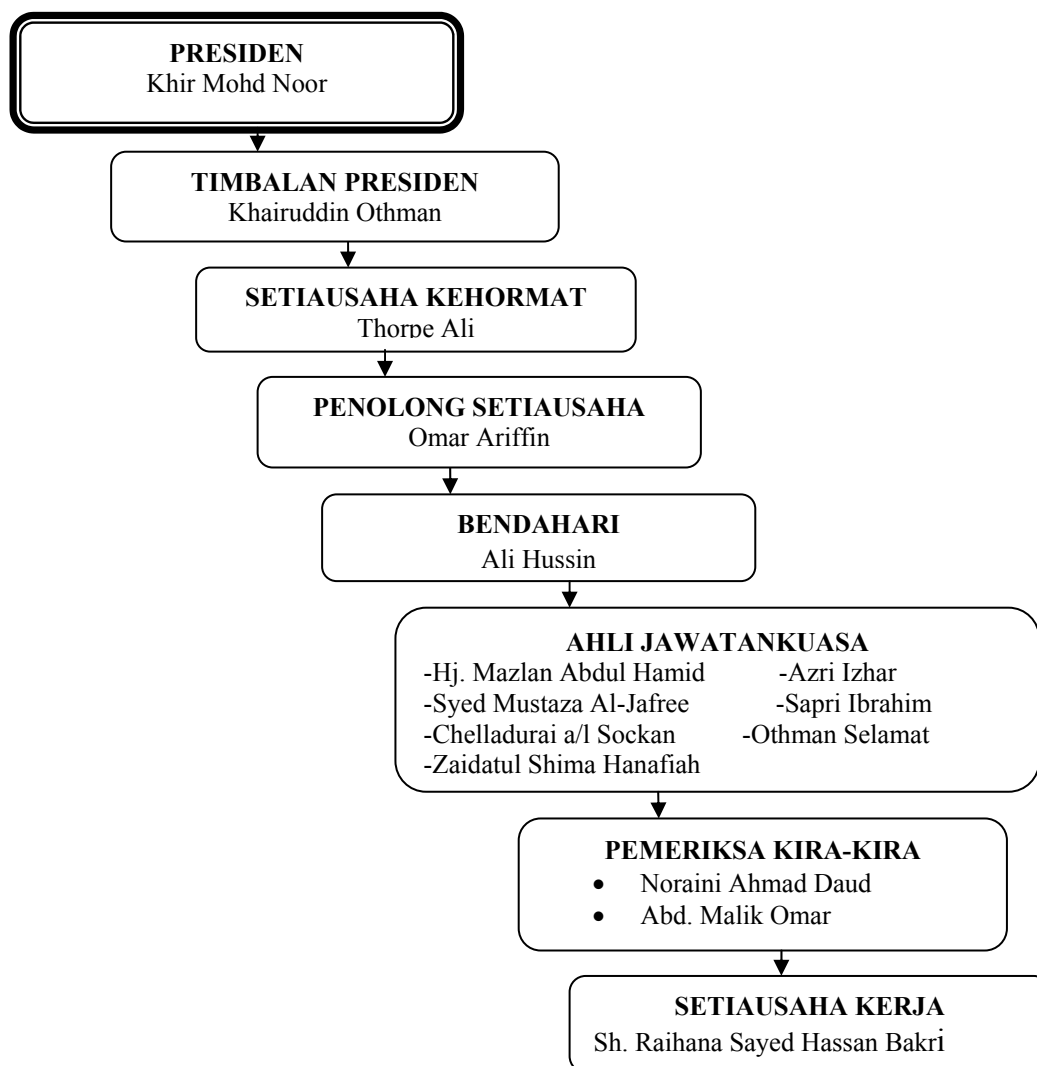
Seterusnya Persatuan Pekerja Filem Malaysia (PPFM) atau kini dikenali sebagai Persatuan Pekerja Professional Filem Malaysia (PROFIMA) ditubuhkan pada tahun 1993. Nama baru ini adalah cetusan idea Presiden barunya, Encik Khir Mohd Noor. Sehingga kini, dianggarkan seramai 6000 ahli telah berdaftar dengan PROFIMA, menjadikan persatuan ini komponen terbesar dan terpenting dalam industri perfileman negara. Walau bagaimanapun, hanya lebih kurang 500 orang ahli sahaja yang aktif. Falsafah penubuhan PROFIMA adalah untuk menggerakkan minda kreatif bersama meningkatkan standard filem, video dan multimedia di Malaysia. Selain itu, PROFIMA juga memainkan tanggungjawab utama iaitu memastikan pembangunan individu yang berbakat kreatif, menyemai dan mengembangkan tahap profesionalisme yang tinggi di kalangan ahli-ahlinya. Di samping itu, PROFIMA juga menasaskan lebih daripada 90 buah filem yang mencapai standard industri yang telah ditentukan dapat dihasilkan dalam setahun. Hal ini bertepatan dengan moto persatuan iaitu 'ke arah profesionalisme'. Pejabat operasi PROFIMA terletak berhampiran dengan pejabat FDAM dan SWAM iaitu di Kompleks Studio Merdeka, Lot 1662, Batu 8, Ulu Kelang, Selangor.

Sepertimana pertubuhan lain, PROFIMA juga mempunyai objektif penubuhannya tersendiri iaitu:

- Menghimpunkan kesemua ahli PROFIMA yang terdiri daripada penggiat filem, video, multimedia dan sesiapa sahaja yang berkaitan dengan industri perfileman negara.
- Membantu membangun dan mengembangkan industri perfileman negara.
- Melahirkan lebih ramai ahli yang profesional dan berkaliber dalam bidang masing-masing.
- Memberi galakkan dan meningkatkan taraf seni persembahan budaya Melayu ke peringkat antarabangsa di samping memelihara budaya Melayu sebagai tunjang kepada budaya nasional.
- Memberi khidmat nasihat kepada ahli dalam meningkatkan kemahiran dan menggalakkan ahli menyertai kerja sosial serta aktif bersukan di peringkat kebangsaan.
- Bekerjasama dengan agensi kerajaan, sektor swasta, pusat pengajian tinggi dan agensi-agensi yang berkaitan dengan industri perfileman yang selari dengan visi PROFIMA.
- Meningkatkan kemahiran dan memberi pendedahan kepada ahli tentang kepentingan tanggungjawab sesama ahli.
- Melahirkan ahli yang berdisiplin tinggi, beretika dan mempraktikkan seruan kerajaan disamping memberi panduan dan nasihat kepada ahli dalam hal ehwal perundangan pertubuhan.
- Menguatkan ikatan sesama ahli dengan sentiasa bekerjasama yang dapat membentuk komuniti pekerja filem tempatan yang dinamik dan berkaliber.
- Berusaha dari masa ke semasa untuk menambah sumber kewangan persatuan untuk melancarkan kerja-kerja pentadbiran dan penganjuran aktiviti.

Selain itu, menyedari kepentingan melangkah ke hadapan di samping faktor-faktor persekitaran yang semakin mencabar misalnya suasana pekerjaan, PROFIMA telah mengorak langkah dengan menyertai gabungan UNI International (UNI Global Union) pada tahun 2004 yang beribu pejabat di Switzerland. Tindakan PROFIMA ini dilihat sebagai menyahut seruan untuk mengglobalisasikan sesebuah persatuan.

Seperti persatuan lain, PROFIMA juga mempunyai carta organisasinya tersendiri bagi melancarkan pengurusannya. Berikut adalah struktur organisasi PROFIMA:

Rajah 5: Carta alir organisasi PROFIMA bagi tahun 2009.

Rajah 5 menunjukkan struktur organisasi bagi persatuan PROFIMA yang diterajui oleh Encik Khir Mohd Noor. Banyak aktiviti telah dianjurkan oleh pertubuhan terbesar dalam GAFIM ini. Antara aktiviti yang telah dianjurkan adalah sejak tahun 2004 hingga 2008 adalah seperti berikut:¹⁰

Jadual 5: Aktiviti PROFIMA bagi tahun 2004 hingga 2008.

Tahun	Aktiviti
2004	<ul style="list-style-type: none"> • Melawat dan memberi sumbangan kepada ahli PROFIMA-Encik Aziz Razak di Hospital Kangar, Perlis. • Festival Filem Malaysia ke-17 • Anugerah Oskar PROFIMA 2004
	<ul style="list-style-type: none"> • Debat PROFIMA 2005: Tuntutan, Hambatan dan Perlaksanaan

¹⁰ Maklumat ini pengkaji perolehi di pejabat PPFM pada 2 April 2009.

2005	<p>dalam Industri Filem Malaysia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Persidangan UNI-MEI • Mesyuarat “Permasalahan dalam Industri Perfileman Malaysia” • Festival Filem Malaysia ke-18
2006	<ul style="list-style-type: none"> • Festival Filem Malaysia ke-19 • Anugerah Oskar ke-5, 2006 • Forum UNI-MEI APRO • Sesi Dialog 2006 ‘Beringat sebelum Tergamam’
2007	<ul style="list-style-type: none"> • Bengkel Takaful Nasional • Mesyuarat Agung Kesatuan UNI-MLC • Forum ‘Kacau Bilau dalam Produksi’ • Festival Filem Malaysia ke-20 • Laporan ke World UNI-MEI for Film Production Workers di Madrid, Sepanyol. • Anugerah Oskar ke-6, 2007 • <i>International Symposium</i>
2008	<ul style="list-style-type: none"> • Gabungan Kesatuan UNI-MLC • Bengkel Perlindungan Insurans-Etiqa Takaful • Demonstrasi Aksi Lagak Ngeri dalam Filem Sempena Hari Seniman Kebangsaan • UNI-MLC Women Workshop di Sabah • Simposium Festival Filem Malaysia ke-21 di Balai Seni Lukis Negara • Festival Filem Malaysia ke-21 • Kongres Kebangsaan Industri Hiburan & Kesenian Malaysia • Anugerah Oskar 7, 2008

Sumber: Kerja lapangan

Seperti juga persatuan lain, PROFIMA juga komited dalam menyumbang kepada pembangunan dan peningkatan taraf industri perfileman melalui pelbagai aktiviti. Berdasarkan susunan aktiviti sebagaimana Jadual 5, dapat dijelaskan bahawa PROFIMA memainkan peranannya sebagai persatuan yang banyak menganjurkan dan mengelola program-program sama ada yang ditetapkan oleh GAFIM mahupun kelolaan PROFIMA sendiri. PROFIMA juga telah diberi kepercayaan oleh GAFIM untuk menganjurkan aktiviti tetap setiap tahun iaitu Anugerah Oskar Malaysia yang dipertanggungjawabkan di bawah Program Biro Pembangunan. Anugerah ini diwujudkan sebagai pengiktirafan alternatif kepada penggiat seni tanah air khususnya bagi mengukur kemajuan sesebuah filem atau program televisyen dari aspek teknikal secara profesional dan berdaya saing. Selain itu, anugerah ini juga bersifat produktif dan inovatif dengan berusaha menyusur arus perkembangan semasa industri perfileman negara ke arah pencapaian yang lebih besar.

Pada tahun 2008 pula, PROFIMA telah dilantik oleh GAFIM untuk mengelolakan program Aksi Lagak Ngeri dalam Filem. Objektif utamanya adalah untuk mendedahkan kepada umum tentang aksi-aksi lasak dalam lakonan yang dilakonkan oleh pelakon *stunt* profesional. Antara aksi yang dipertontonkan ialah *Fire Stunt Show*, *Fighting Stunt* dan *Jumping Stunt*. Selain itu, PROFIMA juga bertanggungjawab mengelola Anugerah Oskar yang diadakan pada setiap tahun. Bagi mempertingkatkan ilmu dan kemahiran ahli-ahli, PROFIMA turut terlibat dalam pelbagai seminar dan bengkel berkaitan industri perfileman dan menjalinkan hubungan dengan pihak luar sama ada di peringkat kebangsaan mahupun antarabangsa.

Persatuan Penulis Skrin Malaysia

Persatuan Penulis Skrin Malaysia (SWAM) pula telah ditubuhkan pada 28 Mei 1996 dengan nama asalnya Persatuan Penulis Skrip Malaysia (SWAM). Walau bagaimanapun, pada tahun 2005 telah bertukar nama kepada Persatuan Penulis Skrin Malaysia (SWAM). SWAM telah diasaskan oleh Encik Abdul Wahid Nasir. Misi dan visi penubuhan SWAM adalah memastikan semua penerbitan yang berkualiti bermula dengan skrip yang baik dan berfokus. SWAM juga

berusaha untuk melahirkan masyarakat penulis skrin yang berilmu, kreatif dan berdaya saing bukan sahaja di peringkat negara malah juga di peringkat global. Moto perjuangan pertubuhan ini pula adalah 'Industri bermula di sini'.¹¹ SWAM juga beroperasi di Kompleks Studio Merdeka, Lot 1662, Batu 8, Ulu Kelang, Selangor iaitu bersebelahan dengan pejabat FDAM.

Oleh itu, SWAM telah menyusun 4 strategi dalam usahanya melahirkan masyarakat penulis skrin bertaraf global iaitu:

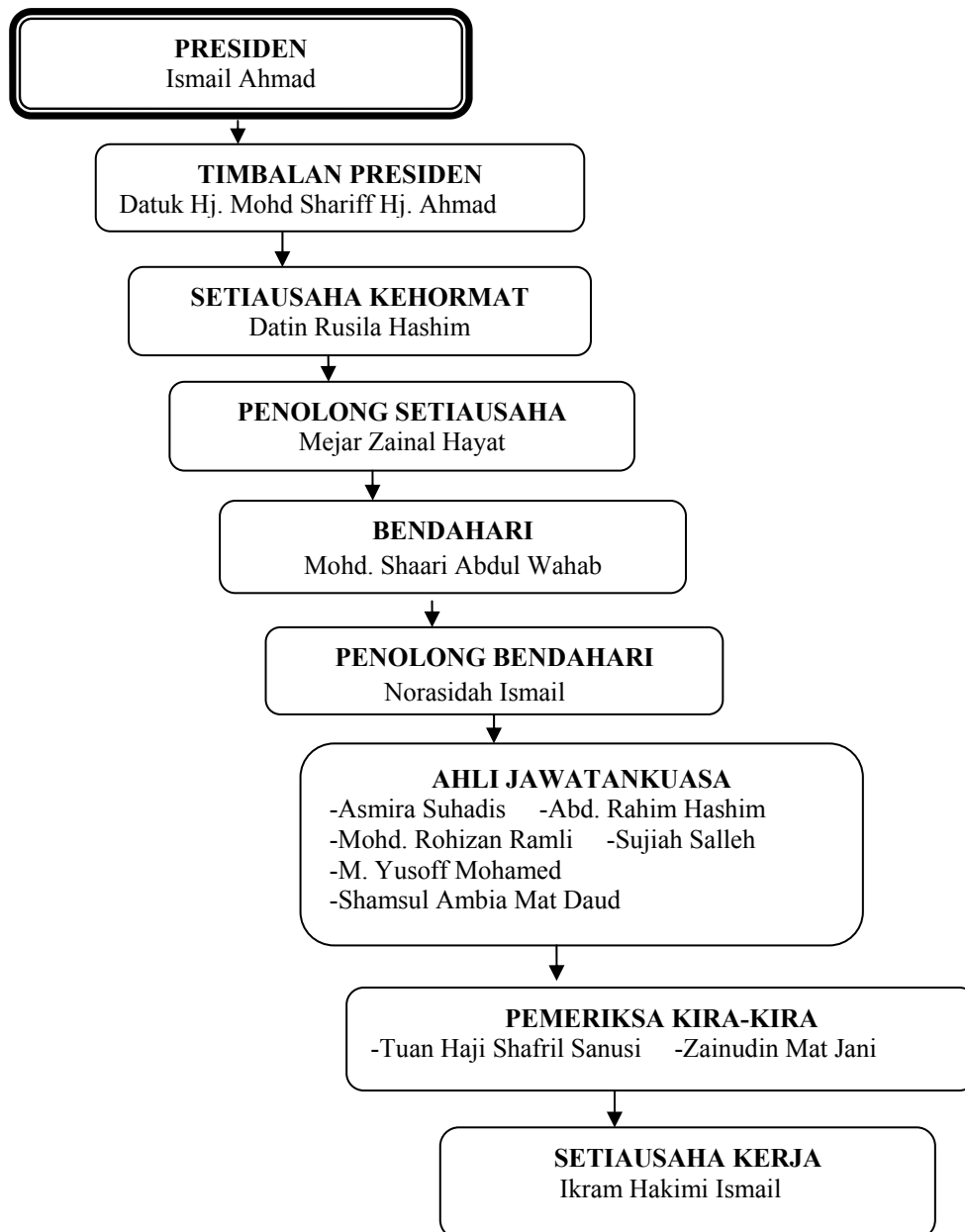
- Mengutamakan pendidikan dan latihan semula dengan menganjurkan kuliah, bengkel, ceramah, seminar, forum, apresiasi filem dan sebagainya di seluruh negeri.
- *Networking* atau perjumpaan dengan orang-orang berkuasa dalam industri seperti penerbit, pegawai-pegawai stesen televisyen, pelabur dan institusi perbankan, pengarah dan sebagainya.
- Berinteraksi dengan karyawan-karyawan serantau dan global.
- Melahirkan masyarakat yang cintakan filem, terutamanya dari kalangan remaja tanahair dengan menganjurkan tayangan *preview* dan berinteraksi dengan penulis, penerbit, pengarah, pelakon dan sebagainya.

Dari segi struktur organisasi, pertubuhan berkaitan penulisan skrip tv dan radio ini juga memiliki struktur kepimpinan yang hampir serupa dengan pertubuhan lain. Struktur organisasinya adalah seperti berikut:

Rajah 6 adalah struktur organisasi bagi persatuan SWAM tahun 2009. Kebanyakan mereka adalah penulis skrip aktif dan berpengalaman luas dalam bidang penulisan industri kreatif ini. Sehingga akhir tahun 2008, SWAM memiliki seramai 241 orang ahli termasuk 2 orang ahli bukan warganegara Malaysia. Terdapat empat kategori ahli iaitu:¹²

¹¹ Maklumat ini pengkaji perolehi di pejabat SWAM pada 2 April 2009.

¹² Maklumat ini diperolehi pengkaji dalam Buletin SWAM keluaran Mac 2009.

Rajah 6: Carta alir organisasi SWAM bagi tahun 2009

1) **ahli aktif**

- Memiliki ijazah atau diploma dalam bidang penulisan kreatif atau sijil penulisan drama dari institusi atau badan-badan yang diiktiraf oleh kerajaan atau industri yang berkaitan terus dengan bidang penulisan atau penerbitan, atau;
- Pernah dan masih aktif menulis skrip dan karya penulisannya itu telah diterbitkan atau telah ditayangkan di pawagam atau badan-badan penyiaran tertentu, atau;
- Individu yang terlibat secara langsung atau tidak dalam bidang penulisan skrin, tertakluk kepada Jawatankuasa Persatuan, atau;
- Kakitangan mana-mana stesen TV/ radio atau perbadanan atau jabatan kerajaan atau agensinya yang menjalankan tugas-tugas Penulis Skrin.
- Yuran keahlian: RM 50 setahun

2) ahli bersekutu

- bukan warganegara Malaysia tetapi telah diiktiraf di negaranya sebagai seorang Penulis Skrin dan membuktikan pengiktirafannya itu secara bertulis dari badan atau organisasi yang diiktiraf oleh pertubuhan.
- Yuran keahlian: RM 350 setahun.

3) ahli siswa

- Seseorang pelajar atau siswa yang sedang mengikuti kursus penulisan kreatif atau perfileman boleh ditauliahkan sebagai ahli siswa selama tempoh ianya masih seorang penuntut atau siswa; dengan syarat seseorang pelajar universiti atau kolej universiti itu memperoleh kebenaran bertulis daripada Canselor universiti berkenaan.
- Yuran keahlian: RM 20 setahun

4) ahli seumur hidup

- seseorang ahli aktif adalah layak menjadi ahli seumur hidup dengan syarat telah menjelaskan pembayaran yuran keahlian secara sekaligus sebanyak RM 500.

Sebagai pertubuhan yang memperjuangkan karya penulisan kreatif, SWAM ditubuhkan berdasarkan beberapa objektif iaitu:¹³

- memaju dan meningkatkan penulisan skrin di samping menjaga kebajikan ahli
- menyediakan sebuah organisasi dengan kemudahan dan suasana yang merangsangkan interaksi idea dan intelek di kalangan ahli untuk kemajuan bidang penulisan skrin
- menyediakan peluang dan galakkan bagi kemajuan teori dan amali penulisan skrin untuk kemajuan individu kandungan kreatif keseluruhannya.

Pengkaji difahamkan, SWAM adalah pertubuhan di bawah Gabungan Persatuan Karyawan Filem Malaysia (GAFIM) yang aktif menganjurkan aktiviti.¹⁴ Selain itu, SWAM juga aktif menyertai seminar, bengkel mahupun persidangan sama ada di dalam negara mahupun luar negara. Misalnya pada tahun 1998, SWAM telah menyertai *Commonwealth Film Seminar*, di Kuala Lumpur dan Seminar Hakcipta: Penerbitan Filem dan TV juga bertempat di Kuala Lumpur. Walau bagaimanapun, hanya beberapa aktiviti mengikut tahun sahaja yang diperolehi manakala bagi tahun yang tidak mempunyai aktiviti pula pengkaji difahamkan maklumat tersebut sukar dikesan kerana SWAM baru sahaja berpindah ke pejabat baru bertempat di Kompleks Perbadanan Kemajuan Filem Nasional (FINAS) dan maklumat-maklumat tersebut sukar dikesan kerana masih ada fail yang tidak disimpan di pejabat tersebut dan ada juga yang hilang. Antara aktiviti yang pernah dijalankan SWAM sejak tahun 1998 hingga 2008 ialah seperti berikut:

Jadual 6: Aktiviti SWAM bagi tahun 2004 hingga 2008

Tahun	Aktiviti
2004	<ul style="list-style-type: none"> • Persidangan Kredit <i>Title</i> dalam Penerbitan Skrin • Seminar <i>An International Acclaimed Film</i> • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2005	<ul style="list-style-type: none"> • Seminar <i>Subtext in Film</i> dan Forum Misi dan Visi Industri Perfileman • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2006	<ul style="list-style-type: none"> • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Kursus dan Bengkel Penulisan Skrip

¹³ Maklumat ini pengkaji perolehi di pejabat SWAM pada 2 April 2009.

¹⁴ Temubual bersama Timbalan Presiden SWAM, Datuk Haji Mohd. Shariff Haji Ahmad pada 6 April 2009.

	<ul style="list-style-type: none"> • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2007	<ul style="list-style-type: none"> • Kursus dan Bengkel Penulisan Skrip • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS
2008	<ul style="list-style-type: none"> • Kursus Penulisan Skrip Dokumentari • Kursus Penulisan Skrip Drama TV Bersiri • Kursus Penulisan Skrip Filem Cereka • Kursus Lanjutan Penulisan Skrin • Kursus <i>Pitching</i> • Sesi Dialog bersama Stesen TV • Sesi <i>Pitching</i> • Kursus <i>Fundamentals of Directing</i> • Kursus Penulisan Skrip Drama Radio • Seminar Perfileman Malaysia • Kursus Penulisan Skrip Drama TV Bersiri • Majlis Terbuka Puasa • Kursus Asas Penulisan Filem Cereka • Kursus Baikpulih Penulisan Filem Cereka • Latihan dan Sesi <i>Pitching</i> • Majlis terbuka puasa bersama FINAS • Majlis sambutan Aidilfitri bersama FINAS

Sumber: Kajian lapangan

SWAM juga sangat komited membantu dalam usaha meningkatkan martabat industri perfileman tanah air melalui pemantapan penulisan skrip. Antara usaha-usaha yang telah dilaksanakan adalah dengan menganjurkan bengkel penulisan skrip dengan kerjasama institut pengajian tinggi tempatan atau dengan penulis skrip dari luar negara. Kursus dan bengkel ini adalah aktiviti wajib dalam kalendar program SWAM setiap tahun. Selain itu, SWAM juga telah menganjurkan program yang telah ditetapkan oleh GAFIM misalnya pada tahun 2008, SWAM bertanggungjawab mengelola Seminar Perfileman Malaysia yang telah diadakan pada 19-20 Jun 2008 di Pusat Dagangan Dunia Putra (PWTC).

Jadual 6, menunjukkan SWAM telah melaksanakan beberapa aktiviti bersifat keilmuan bertujuan memartabatkan lagi bidang perfileman antaranya melalui beberapa bengkel penulisan skrip yang dipercayai mampu meningkatkan penghasilan sesebuah produksi filem.

PERBINCANGAN

Di awal pembabitan artis dan para pekerja filem iaitu sejak di zaman Jalan Ampas telah menampakkan usaha-usaha untuk memperjuangkan hak mereka. Kerancakan industri filem pada ketika itu secara tidak langsung telah mengheret para pekerja filem termasuk artis untuk terlibat dalam kegiatan berorganisasi bagi menyuarakan hak dan melindungi kebajikan mereka. Walau bagaimanapun, pada ketika itu kesedaran dan kepentingan berpersatuan masih belum lagi meluas kerana hanya terdapat satu persatuan sahaja yang memperjuangkan nasib para artis, pekerja filem dan industri filem itu sendiri. Mereka hanya diwakili oleh PERSAMA.

PERSAMA adalah persatuan bagi pekerja filem iaitu para pelakon dan krew filem. Meskipun PERSAMA tidak dapat bertahan lama, namun telah banyak isu dan hak mereka berjaya diselesaikan oleh jawatankuasa persatuan terbabit. Paling ketara adalah isu mogok membabitkan bayaran gaji yang akhirnya berpihak kepada PERSAMA. Ternyata pada ketika itu hasil persepaduan dan persepakatan ahli-ahlinya, isu tuntutan tersebut dapat diselesaikan. Hal ini sangat penting kerana ia melibatkan sumber manusia yang merupakan tulang belakang kepada perjalanan industri filem pada ketika itu. Akibat mogok yang dianjurkan ini juga telah menimbulkan kesedaran bagi pihak majikan agar sentiasa peka dengan kebajikan para pekerja kerana hal ini telah merencatkan penghasilan filem.

Walaupun, perjuangan PERSAMA tidak panjang, namun kegiatan berpersatuan dalam kalangan artis dan pekerja filem semakin berkembang selepas penghijrahan hampir sebahagian besar anak-anak seni dan tenaga kreatif ini ke Kuala Lumpur selepas Studio Jalan Ampas ditutup. Seajar dengan perkembangan rancak industri filem di Kuala Lumpur, maka dunia perfileman terus meriah dengan kehadiran ramai pelakon yang mewarnai kerancakan industri ini. Filem semakin banyak diterbitkan, dan dengan itu semakin banyaklah tenaga kerja kreatif yang diperlukan. Perkembangan ini juga menggambarkan bahawa industri filem mula dipandang serius oleh para penggiatnya. Seiring dengan pertambahan keluarga filem ini, maka kesedaran berkaitan hal-hal kebajikan mereka telah mula berkembang. Kegiatan berpersatuan terus berkembang dalam kalangan artis dan pekerja filem.

Walau bagaimanapun, kegiatan berpersatuan di kalangan artis di Kuala Lumpur lebih bersifat pengelompokan iaitu persatuan ditubuhkan mengikut kategori kerjaya dalam industri filem misalnya pelakon, krew filem, pengarah, penerbit filem dan penulis skrip. SENIMAN telah menjadi perintis dalam kegiatan berpersatuan bagi para artis di Kuala Lumpur semasa Studio Merdeka sedang rancak mula beroperasi. Ini diikuti oleh PFM, FDAM, PROFIMA & SWAM. Kini kelima-lima persatuan terbabit aktif dengan perjuangan masing-masing. Seperti yang telah dinyatakan di bahagian perkembangan NGO filem, SENIMAN mewakili para pelakon, manakala PFM pula adalah pertubuhan bagi penerbit filem, pengarah pula diwakili oleh FDAM. Sementara itu, penulis skrip bernaung di bawah SWAM dan PROFIMA merupakan organisasi yang diwakili oleh krew filem.

Selain berfungsi sebagai medium untuk memperjuangkan hak dan melindungi kebajikan insan-insan kreatif ini, NGO perfileman juga giat memperlengkapkan ahli-ahlinya dengan ilmu pengetahuan. Berdasarkan aktiviti-aktiviti setiap persatuan terbabit, jelas menunjukkan kesungguhan para pemimpinnya terhadap pembentukan tenaga kerja yang berkualiti dan mahir. Setiap persatuan akan menganjurkan kursus, bengkel, latihan, seminar dan forum yang diadakan setiap tahun bagi melahirkan tenaga kerja yang peka dengan teknologi dan menepati kehendak industri bagi melahirkan karya bermutu tinggi dan menepati selera tempatan. Selain itu, dengan adanya ilmu pengetahuan di kalangan pekerja filem akan dapat membantu industri filem berkembang dan berupaya membawa filem tempatan ke persada antarabangsa. Ini secara tidak langsung akan dapat mempamerkan hasil karya-karya kreatif anak-anak seni tempatan di peringkat global.

KESIMPULAN

Kegiatan berpersatuan di kalangan artis mula berkembang sejak zaman kegemilangan dunia perfileman Melayu lagi iaitu di Jalan Ampas, Singapura. Beberapa isu yang timbul pada ketika itu telah mendesak para pekerja filem untuk bersatu dan menubuhkan PERSAMA yang turut diterajui dan mendapat sokongan para wartawan. Penglibatan golongan wartawan juga mempengaruhi perkembangan kegiatan berorganisasi di kalangan artis pada ketika itu. Penutupan studio Jalan Ampas tidak menghalang perkembangan kegiatan berpersatuan di kalangan pekerja filem.

NGO perfileman terus berkembang dan bergerak lebih aktif selepas berhijrah daripada Jalan Ampas, Singapura ke Kuala Lumpur dengan penubuhan SENIMAN, FDAM, PFM, PROFIMA dan SWAM yang bernaung di bawah GAFIM. Seiring dengan perkembangan semasa, telah banyak aktiviti yang dianjurkan oleh NGO perfileman terbabit. Malahan aktiviti berorganisasi melalui badan-badan bukan kerajaan (Persatuan) di kalangan penggiat dan mereka yang terlibat dalam industri filem secara langsung telah membantu memartabatkan industri berkaitan. Keadaan ini menjelaskan bahawa NGO filem memainkan peranan penting dan tidak boleh dipinggirkan dalam membuat sebarang dasar mengenai industri perfileman di Malaysia.

RUJUKAN

- Asiah Sarji. (1991). *Penyiaran dan masyarakat: isu-isu perutusan di Malaysia- arah dan masalah*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
http://www.fdam.my/index.php?option=com_content&view=article&id=27:fdam-roles&catid=30:the-community&Itemid=30 (1 April 2009)
<http://www.ngocafe.com> (1 November 2008)
<http://www.pfm.org.my/main/?9-taxonomy/term/6> (30 Mac 2009)
- Jamil Sulong. (2007). *Warisan dan wawasan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Jasmine Ahmad. (1998). *Asas Pengurusan*. Selangor: Percetakan Warni Sdn. Bhd.
- Juhary Haji Ali & Ishak Ismail. (2004). *Prinsip dan amalan pengurusan*. Ed. Ke-2. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Minit Mesyuarat Agung Perwakilan GAFIM 2003/2004. 2005. Hulu Kelang, Selangor, 24 Julai 2005.
- Minit Mesyuarat Agung SENIMAN 2005/2007. 2007. Hulu Kelang, Selangor, 8 Disember 2005.
- Mohd Letfee Ahmad. (1999). *Persatuan artis ke arah mana?*. Panca Delima. Buku Cenderamata Sempena Festival Filem Malaysia ke-14. Anjuran Jawatankuasa Persatuan Pengeluar Filem Malaysia (PFM), Perak, 5-7 Nov.
- Mohd Zamberi A.Malek. (1998). *Suria kencana: Bibliografi Jins Shamsudin*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Wan Abdul Kadir. (1988). *Budaya popular dalam masyarakat Melayu bandaran*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.